

Yeni insan teorisi

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazartesi, 04 Ocak 2021 13:30 - Son Güncelleme Pazartesi, 04 Ocak 2021 14:01

Her rejim kendine uygun yeni insanı yetiştirir, bu amaçla doğrudan ve dolaylı önlemler alır. Sosyalizmin de yeni insanı ortaya çıkarmak ve geliştirmek amacı vardır ve konu yıllardan beri değişik yönlerden tartışılmıştır.

Bu konuda başlıca üç ayrı yönden söz edilebilir.

Birincisi; içinde yaşadığı şartlar değişince insan da değişir. Dolayısıyla üretim araçlarının kolektifleştirildiği bir toplumdaki insan, kapitalist toplumdaki insandan farklı olacaktır. Şartlar değiştikçe ve sosyalist toplum geliştikçe insan da değişecektir.

Bu anlayış yeni insanın şekillenmesinde önceliği içinde yaşanılan şartların değiştirilmesine verir ve yeni insanın gelişme sürecini de büyük oranda kendiliğinden olarak görür. Burada kendiliğinden denildiğinde sosyalist toplumun farklı eğitim sistemi de sürece dahil edilmektedir. Sosyalist toplumdaki eğitim ve kültür kapitalist toplumdaki farklı olacaktır.

İkinci anlayış ise yeni insanın oluşmasında içinde yaşanılan şartlara öncelik tanır ama insanın değişmesinin doğal olarak şartların değişmesini izlemeyeceğini, yeni insanın geç ve bazen de çok geç ortaya çıkacağını savunur. İnsanın içinde yaşadığı şartlardaki değişim aynı oranda insan bilincine yansımaz. Daha geç yansır. Bu yansımaya çabuklaştırmak için teorik ve pratik ek eğitim gereklidir.

Başka bir deyişle Marx'ın "varlık düşüncüyü belirler" anlayışı eksiktir. Varlığın içinde bulunduğu şartların düşünceye yansması bazen uzun zaman alabilir ve aynı şekilde de yansımayaabilir.

Yeni insan teorisi

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazartesi, 04 Ocak 2021 13:30 - Son Güncelleme Pazartesi, 04 Ocak 2021 14:01

Bu anlayışın çok sayıda temsilcisi vardır. Bir tanesi Che Guevara'dır. Guevara'ya göre, şartlar değişince insan da değişir ama bu değişim aynı oranda ve yönde olmayabilir. Che insandaki bireyciliğin azaltılması ve toplumsallaşmanın artması için "karşılıksız ek çalışma" gibi uygulamalar önermiştir. (Bkz. **Che Guevara – Kısa Uzun Bir Hayat**, bu kitabın bir derleme için yazılmış kısa bir çeşidi w.enginekinerkitaplar.blogspot.com ww

w.enginekinerkitaplar.blogspot.com da bulunabilir.)

Bu anlayışın temsilcilerinden başka bir tanesi Bulgaristan Komünist Partisi'dir. Bulgaristan'da yeni insanın oluşmasının şartlar değiştiği oranda kendiliğinden gerçekleşmeyeceği, bilince yansımalarının geç olacağı tespitinden hareket edilerek değişik örgütlenmeler ve pratikler hayata geçirilmiştir. Bulgaristan'da sosyalizmden kapitalizme geçişi inceleyen kitapta konu üzerinde ayrıntılı olarak duracağım. BKP doğru bir saptamayla toplumdaki değişimle evdeki değişimin farklı olabileceğinden hareketle işyerleri ve ev dışındaki örgütlenmelerin yeterli olmayacağını, yeni insanın ancak eve yeni bir anlayışın girmesiyle mümkün olabileceğini öngörmüştür.

Üçüncü anlayış ise Mao'ya aittir. Burada –biraz abartılarak söylenecek olursa- bilinç varlığı belirler. İnsanların bilinci içinde yaşadıkları şartların oldukça ilerisinde olabilir.

Kültür Devrimi bu anlayışın pratikteki ifadesi olmuştur.

Kültür Devrimi adlandırmasının nedeni Çin Komünist Partisi içindeki mücadelenin başlangıç noktasının bir kültür yapısı olmasıdır. Yeni sağ sapma olarak adlandırılan ve aralarında Lui Chao Chi ile Deng Xiaoping'in de bulunduğu bir taraf yapıttaki bireyin serbest ve daha özgür gelişmesi görüşünü savunurken, Mao tarafı bu anlayışı "kapitalizme dönmek isteyenlerin yolu" olarak mahkum eder. Anlaşmazlık buradan başka alanlara sıçrar. Mao özellikle aydınları, yazarları, sanatçıları hedef alacaktır.

20. yüzyılın iktidardaki sosyalizminin yeni insan konusunda değişik görüşlere sahip olması, devrimlerin marksist toplum teorisine uygun olmamasından kaynaklanır.

Bu toplum teorisinde üretici güçlerin gelişme düzeyiyle bunlara denk düşen üretim ilişkileri vardır. Kapitalist toplumun belirli bir gelişme aşamasında üretim güçlerinin gelişme düzeyi üretim ilişkilerinin ilerisine geçer, onlarla zıtlaşır; bu ise devrimin gündeme gelmesi demektir.

Yeni insan teorisi

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazartesi, 04 Ocak 2021 13:30 - Son Güncelleme Pazartesi, 04 Ocak 2021 14:01

Marksist toplum teorisinde üretim ilişkilerinin üretici güçlerin gelişme düzeyinin üzerinde, bazen da oldukça üzerinde olabileceği öngörülmemiştir ama 20. yüzyılın bütün devrimleri bu özelliği gösterir.

SSCB'de alt yapı yarı feodalizmden yeni çıkmıştır, kapitalizm az gelişmiştir; üst yapı ise sosyalisttir. Hızlı sanayileşme ve ülkenin modernleştirilmesi, geri alt yapının ileri üst yapıya yetişme çabası olarak da değerlendirilebilir.

Marksist sosyalizm teorisinde böyle bir sorun yoktur ama 20. yüzyıl devrimlerinin tamamı aynı sorunla karşılaşmıştır.

Devrim sonrası Çin'de üretici güçlerin gelişme düzeyi devrim sonrası Rusya'dan daha geri olduğu için bu sorun daha da ağır olarak ortaya çıkar.

Konu büyük bir sorun olarak karşımızda duruyor.

Bir nokta açıktır: insanların içinde yaşadıkları şartlardaki değişme aynı oranda onların bilincine yansımaz. Bu yansımayı hızlandıracak önlemler gereklidir.

20. yüzyıl başına göre bu konuda büyük tecrübe birikimi yaşandı. Yeni insan teorisi Ekim devriminden sonra ortaya çıkan sanattaki avangardist akımların belirlemelerinden daha somuttur. Stalin dönemi deneyi ve Sovyet insanının bilincindeki değişme (bir kültür olarak Stalinizm), Bulgaristan gibi diğer sosyalist ülkelerdeki uygulamalar, Küba'da ve Çin'de yaşanan deneyimler; bunların hepsi önemlidir.

Sosyalist bir toplumdaki kültür politikası önemlidir ve ayrıca belirlenmelidir.

Burada neo liberalizmin kültür politikasındaki büyük başarı da incelenmelidir. Neo liberal kültür,

Yeni insan teorisi

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazartesi, 04 Ocak 2021 13:30 - Son Güncelleme Pazartesi, 04 Ocak 2021 14:01

önceki dönemin kapitalizm kültüründen farklılık gösterir ve milyonlarca insan tarafından çabuk benimsenmiştir. Neo liberalizmin hızla başarı kazanması çok sayıda sosyologu fena halde şaşırtmış ve bu durum başarının temellerinin incelenmesini gündeme getirmiştir.

Neo liberal anlayışın Hayek ile başlayan yaklaşık 40 yıllık hazırlık dönemi vardır. Şili'de Pinochet, ardından İngiltere'de Thatcher ve ABD'de Reagan ile başlayan ve diğer ülkelere yayılan, kamu hizmetleri başta olmak üzere her alanda özelleştirme ile karakterize olan neo liberalizme karşı direnişler oldu ama beklenen düzeye ulaşmadı. Neo liberalizmin kültürü çabuk benimsendi.

Bu kültürün belirleyici ifadesi kendini önce Hayek ardından Thatcher'in ifadesinde bulur: "Kişi ve yakınlarının dışında toplum yoktur."

Sosyalist anlayış bunun tersidir: birey ile toplumu uzlaştırmaya çalışır ve Mao'da olduğu gibi bireyi toplumda büyük oranda eritmeyi hedefleyen anlayış da vardır.

Büyük bir konu ve önemle incelenmesi gerekir.

Bir ara başlamıştım, araya kitap yazımı ve başka konular girince bırakmak zorunda kaldım.

Kesinlikle bu konuya döneceğim ama umarım uzun sürmez...

Kapitalizmde ve reel sosyalizmde yaşanmış tecrübeler incelenmeden Marx'ın **Kutsal Aile**'sinde n alıntılar yapılarak ileri gidilemez.